

14. SØNDAG ETTER PINSE

Dåp- og nattverdsgudstjeneste

Fjellhamar kirke søndag 17. august 2008

Preken ved Tor Martin Synnes

Matteus 5, 43-48

1. INNLEDNING

- OL ønsker jo å være en fredelig kappestrid som bygger ned fiendskap og fiendebilder i vår verden. Og det tror jeg gjerne at det er med å bidra til. Men krigen i Sør-Ossetsia har nok en gang vist oss at det er et langt lerret å bleke. Vi i Norge lever i et relativt enhetlig og fredfullt hjørne i verden, og sliter i vår tid ikke med nasjonalt fiendskap i de dimensjonene.
- Men på det personlige plan tror jeg ikke det er noe særlig annerledes med oss. Om vi kaller det å ikke tåle trynet på folk eller rett og slett ønsker andre vondt. Det å ha noen fiender eller fiendebilder av folk kan ofte være behagelig. Vi får noen å skylde på, noen å heve oss over, og ikke minst mye å snakke om.
- Dagens prekentekest er fra Bergprekenen, Jesu mest kjente og storslåtte tale. Talen preges av de høye idealer. Hva Gud opprinnelig tenkte og ønsket for oss, og hvordan det skal være i hans rike. Talens høye idealer gjør det klart at vi kommer til kort som mennesker og samfunn. Men de er idealer som vi skal etterstrebe, strekke oss etter. Ja, egentlig en tillitserklæring til oss mennesker: Så høy er din bestemmelse!

2. BIBEL OG BØNN

- ✓ La oss da høre prekentekesten fra Matteus 5,43-48:
- ✓ *"Dere har hørt det er sagt: Du skal elske din neste og hate din fiende. Men jeg sier dere: Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere. Slik kan dere være barn av deres Far i himmelen. For han lar sin sol gå opp over onde og gode og lar det regne over rettferdige og urettferdige. Om dere elsker dem som elsker dere, er det noe å lønne dere for? Gjør ikke tollerne det samme? Og om dere hilser vennlig på deres egne, er det noe storartet? Gjør ikke hedningene det samme? Vær da helhjertet og gode slik deres himmelske Far er det..*
- ✓ Be en bønn

3. Å ELSKE SINE EGNE IMPONERER INGEN

Når Jesus sier at dere har hørt det er sagt: *"Du skal elske din neste og hate din fiende"*, så er det ikke noe som står i Gamle Testamentet eller kan tillegges jødedommen. Det var et uttrykk på folkemunne med nasjonal bakgrunn. Sine landsmenn skulle man elske mens hat til andre folkeslag var tillatt. Og til tollere, da. Disse landssvikerne som tok inn skyhøye skatter for okkupasjonsmakten. Jesus kommer så med sin antitese, eller mottese, elsk deres fiender.

Å elske sine egne – landsmenn, venner, kollegaer, familie – imponerer ingen. Det gjør vel de fleste. Det er jo ingen sak, og det gir ingen lønn eller grunn til storartet omtale. En sånn begrenset kjærlighet til sin egne er bygd på gjensidighet. Jeg er grei mot de som er greie med meg. Like for like. Selv om det kan være vanskelig nok å være god mot våre egne til tider, så er det å begrense kjærligheten eller omsorgen til våre egne en umulighet i Guds rike. Det er pinglete og perspektivløst. Jesus krever mer av sine etterfølgere.

4. ASYLMOTTAK PÅ LØRENSKOG?

Vi vet vel kanskje lite de fleste av oss i trygge Norge om hvor krevende det kan være å elske sin fiende. Nå vet ikke jeg i hvilken grad det er fiendskap og hat mellom folk eller rent politisk maktpill som pågår i konflikten om Sør-Ossetsia. Men hele Kaukasus-området omtales vel som en kruttønne av etniske og religiøse konflikter. Og helt sikkert også rene økonomiske makt konflikter. Hatet og

fiendskapet har nok her en lang og lidelsesfull historie. Så vi skal være varsomme å hevde det å elske sin fiende som noen enkel løsning. Men i konflikter hvor ondt gjengjeldes med ondt i en nedbrytende spiral, tror jeg ikke det finns noe annet svar enn å tilgi og å elske sin fiende.

UDI melder at vi i Norge det neste året skal motta mange flere flyktninger enn før. Og vi ligger vel allerede nå etter med å ha nok mottaksplasser. Det må bygges mange nye asyl og flyktningmottak. Det jobbes hardt med det og UDI har dårlig tid. De lokale reaksjonene der nye mottakssentre foreslås bygget er skremmende like. Ingen vil ha det og folk er i opprør. Og på lokale folkemøter om dette kommer det visstnok frem mye grums.

Jeg ringte faktisk UDI og spurte om Lørenskog var aktuelt som mulig sted for et mottakssenter. Det var det, ikke minst fordi det er mange innvandrere her allerede og lite konflikter. Og de vurderer å bruke deler av gamle Ahus til det som faktisk kan bli landets største asyl- og flyktningmottak.

Jeg tuller. Jeg har ikke ringt UDI og vet ikke om noen planer om dette for Lørenskog. Men spøken kan vel være nyttig å teste seg på for hvem vet hva som vil skje. Sjansen er vel stor for at vi ville si som de fleste andre rundt i landet: Vi vil ikke ha disse fremmede elementene hit med all den utrygghet og belastning den kommer til å medføre. Forståelig. Det er tryggere med det vi har og å opprettholde fiendebilde av de som kommer utenfra. Men det imponerer ingen og gir ingen grunn til storartet omtale. Og vi begrenser vår kjærlighet til våre egne.

5. Å ELSKE DEN JEG IKKE TÅLER TRYNET PÅ

Ordet "å elske" er i bibelens språkbruk noe som har med vilje og handling å gjøre. Følelseslivet er ikke det vesentlige. Så derfor er det ikke noe rart å gi et bud om å elske. Når Jesus ber oss elske vår fiende så forventer han ikke at vi skal føle for å gjøre det. Eller at vi skal vente med å gjøre det til vi føler for det. Nei, han ber oss ta et viljesvalg og omgjøre det til handling. Det er jo et sterkt korrektiv til vår følelsesstyrte verden. Vi som alltid skal kjenne etter hvordan vi har det og handle deretter.

Hvordan kan vi da virkelig begynne å gjøre godt mot en som irriterer, provoserer oss, som vi ikke tåler trynet på, og kanskje kjenner vi ikke ønsker noe godt? Forrige søndag snakket vi om at det hjertet er fullt av det taler munnen. Ordene og handlingene våre er dypest sett hjelpeløst utlevert til hva som bor i vårt hjerte. Og da blir følelsene viktig. Og tankene som vel dypest sett styrer følelsene. Hvilke tanker velger jeg å gi næring om min fiende? Dyrker jeg mistro, negative hendelser og fiendtlig tanker om min fiende eller vil jeg prøve å fokusere på å forstå han, se etter det gode, ta ting i beste mening? Hvilke verdier, holdninger og etiske bud holder jeg for god og sanne? Forsvarer jeg min rett til å holde fast på det vonde min fiende har gjort, og at han ikke fortjener noe annet? Eller dveler jeg ved ordet om å elske min fiende og tilgi dem som har gjort noe vondt i mot meg?

Jeg tror Jesus i det vi leste gir oss det beste rådet for hvordan vi kan endre vår tilnærming til en fiende. Be for dem som forfølger dere. Den som i ettertanke og meditasjon bretter ut sin egen og sin fiendes situasjon for Guds ansikt – han som tilgir og elsker alle, vil påvirkes av det. Den som med åpenhet og forståelse vil sette ord på og bekjenne fiendskapet i et møte med Guds Ånd, kan ikke så lett fortsette som før. Hvis vi prøver å be om noe godt for vår fiende, så øker muligheten for at vi møter han på en bedre måte neste gang. Det blir ikke så lett å holde fast i fiendskapet. Å be, meditere og tenke etter er, som det å elske, en viljeshandling, som over tid gjør noe med følelsene og tankene våre.

6. VI TRENGER HJELP TIL Å ELSKE

Det å elske sin fiende når det handler om dype og vonde ting, regnes av mange som nesten umulig for mennesker. Vi trenger hjelp til å greie det. Det er nesten et under når det skjer, en gave Gud må gi. Jesus selv er den beste læremester, han som sa når lidelsene på korset vel var på det tøffeste: "*Far, tilgi dem! De vet ikke hva de gjør!*". Begrunnelsen Jesus gir for å elske vår fiende er at det er sånn vår Far i himmelen er. Og da skal vi som hans barn være også være sånn. Når han er helhjertet og god, skal vi også være det. For å ære vår Far og fordi det er godt for oss alle.

Da trenger vi å ta til oss av hans kjærlyghet fra den store boka, bibelen, og meditere over livet og vår livsførsel i meditasjon og bønn. Da trenger vi å bli hans barn i dåpen sånn disse tre gutta har blitt i dag. Der tar vi i mot Guds tilgivelse og kjærlyghet og kobler oss på hans Ånd og kirke. Da trenger vi å få påfyll av Guds tilgivelse og kjærlyghet i nattverden. Der kan vi med en handling høre det sagt til oss at vi er elsket og tilgitt. Og få inspirasjon til å møte andre på samme måte. Også de vi ikke tåler trynet på.